

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стратегічний розвиток України передбачає інноваційний розвиток вищої освіти шляхом здійснення комплексу заходів щодо збалансованого розвитку усіх підсистем вищої освіти, підтримки інноваційної активності вітчизняних закладів вищої освіти на всіх стадіях даного процесу, стимулювання попиту на результати наукових досліджень, кваліфікований науково-педагогічний персонал. Бажані зрушення вимагають забезпечувати ефективну спроможність вищої освіти в Україні випереджати ті соціальні та економічні зміни, що відбуваються, готувати молодь до праці і життя в суспільстві.

Дане завдання може бути виконаним при гармонійній взаємодії національних систем освіти, науки, мистецтва, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави; за умови збереження і розвитку системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти; розширення можливостей для здобуття вищої освіти та освіти протягом життя; створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти, у тому числі забезпечення додатковою підтримкою в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами, зокрема психолого-педагогічним супроводом, створення для них вільного доступу до інфраструктури закладу вищої освіти; розвитку автономії закладів вищої освіти та академічної свободи учасників освітнього процесу.

Також виникає необхідність збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців; забезпечення розвитку наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності закладів вищої освіти та їх інтеграції з виробництвом.

Крім того важливим є надання особам, які навчаються у закладах вищої освіти, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством; надання належної державної підтримки підготовки фахівців із числа осіб з особливими освітніми потребами на основі забезпечення їх додатковою підтримкою, зокрема психолого-педагогічним супроводом, та створення для них вільного доступу до освітнього процесу, зокрема забезпечення вільного доступу до інфраструктури закладу вищої освіти; та створення умов для реалізації випускниками закладів вищої освіти права на працю, забезпечення гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду

трудової діяльності на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності з урахуванням здобутої вищої освіти та відповідно до суспільних потреб; запровадження механізмів стимулювання підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам закладів вищої освіти [1].

Нами запропонована класифікація інформаційно-аналітичного забезпечення навчального процесу у закладах вищої освіти.

За етапами навчального процесу необхідно розрізнити інформаційно-аналітичного забезпечення сформоване на початковому, дослідному і завершальному етапах.

Так, до інформаційно-аналітичного забезпечення початкового етапу навчального процесу можна віднести формування навчального плану в частині дисциплін вільного вибору студента.

Інформаційно-аналітичним забезпеченням дослідного етапу виступає формування навчально-методичних комплексів по дисциплінах.

Інформаційно-аналітичним забезпеченням завершального етапу навчального процесу є проведення комплексних контрольних робіт з метою виявлення рівня залишку знань по відповідних дисциплінах.

За компонентами навчального процесу виділяють таке інформаційно-аналітичне забезпечення даного процесу:

- цільове;
- мотиваційне;
- змістове;
- процесуальне;
- контрольне;
- результативне.

Інформаційно-аналітичне забезпечення цільового компоненту навчального процесу полягає в формуванні викладачем і сприйнятті студентами цілей та завдань теми, розділу навчальної дисципліни. Цілі та завдання навчального процесу визначаються у відповідності до вимог навчальної програми з урахуванням особливостей спеціальності студентів.

Інформаційно-аналітичне забезпечення мотиваційного компоненту навчального процесу охоплює систему прийомів для формування у студентів зацікавленості, потреби у розв'язанні поставлених перед ними завдань. Результатом стимулювання є виникнення у студентів позитивної мотивації у

навчання, яка виявляється на всіх етапах навчального процесу.

Інформаційно-аналітичне забезпечення змістового компоненту навчального процесу формується навчальною програмою і фаховою літературою. Викладачем конкретизується зміст з урахуванням окреслених завдань, специфіки спеціальності, навчальних потреб студентів.

Викладач може надавати здобувачам освіти посилання на доступну для них наукову, навчальну та методичну літературу, а також на електронні ресурси та інші джерела інформації, у тому числі іноземні та міжнародні, які мають дозвіл власника авторських прав на вільне використання в освітньому процесі.

Як джерела інформації здобувачам освіти необхідно рекомендувати доступні для них:

- друковані наукові, навчально-методичні, науково-популярні та інші видання;
- електронні видання;
- відкриті державні реєстри;
- оприлюднені документи та офіційні сайти органів статистики, інших установ та організацій;
- відкриті бази даних;
- аудіо та відеозаписи;
- інші матеріали та джерела інформації [2].

Інформаційно-аналітичне забезпечення процесуального компоненту навчального процесу реалізується за допомогою оптимальних методів, засобів і форм організації викладання у закладах вищої освіти.

Інформаційно-аналітичне забезпечення контрольного компоненту навчального процесу передбачає, як контроль викладача за розв'язанням поставлених завдань, так і самоконтроль студентів за правильністю їх виконання, точністю відповідей, тощо.

Інформаційно-аналітичне забезпечення результативного компоненту навчального процесу охоплює оцінювання викладачами і самооцінювання студентами досягнутих у процесі здобуття освіти результатів, з'ясування відповідності їх поставленим завданням, виявлення причин певних прогалин у знаннях студентів [3].

Інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу за відношенням до суб'єктів даного процесу поділяють на: регламентоване; незалежне; договірне.

Регламентоване інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу формується і регламентується виключно законодавчими та нормативно-правовими актами України.

Незалежне інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу стосується методів навчання і засобів та прийомів перевірки знань у студентів тощо.

Договірне інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу формує договірне середовище із суб'єктами навчального процесу (договори щодо здобуття освіти, щодо проходження практик тощо).

На нашу думку закладам вищої освіти необхідно приділяти більшу увагу саме договірному інформаційно-аналітичному забезпеченню навчального процесу.

Так, за використанням систем підтримки прийняття рішень в договірному процесі інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу розрізняють:

- з використанням систем підтримки прийняття рішень в договірному процесі;
- без використання систем підтримки прийняття рішень в договірному процесі.

Система підтримки прийняття рішень в договірному процесі – це інтерактивна комп'ютерна система, взаємодіюча з іншими системами для надання допомоги освітнім установам у прийнятті рішень стосовно нетипових проблем в договірному процесі [4].

Важливим аспектом системи підтримки прийняття рішень в договірному процесі освітньої установи є формування спеціалізованої бази даних, яка постійно оновлюється і структурується, що надає змогу формувати будь-які запити і вибірки, які необхідні в договірному процесі освітньої установи.

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення навчального процесу дасть можливість закладу вищої освіти не тільки використовувати раціональні методи і форми організації даного процесу, але і значно підвищити якість освітніх послуг.

Саме тому інформаційно-аналітичне забезпечення навчального процесу відіграє надзвичайно важливу роль в діяльності самого закладу вищої освіти і, зокрема, у формуванні стратегії його розвитку в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про вищу освіту» / Законодавство України // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення / Лист МОН № 1/9-434 від 09.07.18 року // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-434729-18#Text>
3. Чайка В. М. Основи дидактики: навч. посіб. / В.М. Чайка. - К. : Академвидав, 2011. – 238 с.
4. Бунда О.М. Організаційні аспекти обліку і аналізу договірному процесу освітньої установи // Вісник КНУТД. Спеціальний випуск. VI Міжнародна науково-практична конференція «Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти». - Київ, КНУТД, 2016. - С. 131-138.